

ÅRSRAPPORT 2005

Folkelig forankring

Ulandssekretariatet lægger fortsat stor vægt på opbakning i vores umiddelbare bagland. Derfor blev der i september sidste år iværksat to spor af netværksdannelser, som har til formål at styrke og fastholde den folkelige forankring for fagbevægelsens bistandsarbejde. Pilotprojekterne udspringer i Århus og Roskilde amter, og køres i samarbejde med henholdsvis Dansk Metal og Danmarks Lærerforening. Via møder og konkrete tiltag skal pilotprojekterne tilbyde fagligt aktive en platform, hvor enkeltpersoner og grupper kan tilkendegive holdninger og bidrage aktivt til fagbevægelsens solidaritets – og udviklingsarbejde.

Ulandssekretariatets rolle er at bidrage med oplysningsmaterialer, foredrag, indsamlinger, diskussioner og lignede.

Konkret blev der i første halvdel af 2005 afholdt en konference om ulandsarbejde og international solidaritet i netværksgruppen i Århus. Samme netværksgruppe stod for planlægningen af programmet for José Angel fra landsorganisationen FNT i Nicaragua, da han besøgte Danmark i forbindelse med Den Internationale Arbejdsmiljødag.

Automekanikergruppen i Dansk Metal har besluttet at støtte et mekanikerværksted for børn og unge i CLEP-projektet i Bangladesh.

Endelig er en række møder med repræsentanter for danske udviklings-NGO'er afholdt i Roskilde Amt.

Planen er, at der skal etableres flere netværk i forbund og organisationer under LO og FTF.

Informationsarbejdet

I 2004 blev det besluttet at udgive tre årlige magasiner frem for to, og dette trådte i kraft fra i år. Ulandsmagasinet har nu – med fem numre bag sig – for alvor slået sig fast som et vigtigt redskab til at formidle information og beretninger om fagbevægelsens udviklingsarbejde til medlemmerne af de faglige organisationer. Gennem holdningsprægede artikler og reportager fra den virkelighed, projekterne er bundet i, præsenteres dels den politiske baggrund for udviklingsarbejdet, men også de synlige resultater af fagbevægelsens engagement. I oktober 2004 sendte Ulandssekretariatet et temanummer om faglige rettigheder på gaden, sidst i april i år satte magasinet fokus på fattigdom, og desuden producerede vi et særnummer om arbejdsmiljø i forbindelse med LO og FTF's markering af Den Internationale Arbejdsmiljødag. I september handlede Ulandsmagasinet om demokrati.

Siden Ulandssekretariatets hjemmeside, www.ulandssekretariatet.dk, gik i luften for snart tre år siden, har hjemmesiden udviklet sig markant. Ambitionen er dynamisk og sammenhængende at præsentere aktuel, opdateret og overskuelig information om sekretariatets virke og om arbejdsmarkedsforhold i udviklingslandene generelt.

I løbet af 2004 blev planen for den nye version af hjemmesiden lagt, og i starten af 2005 gik www.ulandssekretariatet.dk i luften med blandt andre følgende nye tiltag:

- Præsentation af arbejdsmarkedsnyheder fra div. internationale hjemmesider på forsiden
- Links til relevante artikler, dokumenter, film og andet under hvert enkelt projekt
- Et særskilt element på siden, som servicerer pressen
- Links til andre tematiske artikler samt med eksterne, relevante hjemmesider under artiklerne

- Nye funktioner som `Tip en ven` og mulighed for at printe i et printervenligt format

Vores vision er, at Ulandssekretariatets hjemmeside i fremtiden i endnu højere grad skal være et forum, hvor fagligt aktive, ulandsinteresserede, studerende og andre altid kan hente relevant og opdateret information om arbejdsmarkedsspørgsmål og fagbevægelsen i den 3. verden. Derfor blev det i 2004 også besluttet at opsige distributionsaftalen med Kraks Video, som Ulandssekretariatet hidtil har udlejet film igennem. Fra sommeren 2005 blev det i stedet muligt at bestille film på VHS og DVD direkte på Ulandssekretariatets hjemmeside. Desuden har vi lagt filmklip ud og produceret en kort trailer som introduktion til Ulandssekretariatet, som ligger i begyndelsen af hver film. I 2004 blev filmene vist på folkeskoler, gymnasier, efterskoler, højskoler og lignede gennemsnitligt 209 gange om måneden, og det betyder, at vi ved at lægge distributionen over på egne hænder når ud til en bred målgruppe af lærere og undervisere landet over. Ved at etablere en tættere kontakt til denne målgruppe er forventningen, at undervisningsinstitutionerne vil styrke oplysningen i arbejdsforhold for børn, unge og voksne i udviklingslandene.

I efteråret 2004 satte Ulandssekretariatet fokus på det vestafrikanske land Ghana gennem en kunstudstilling, en film og en indsamling i samarbejde med International Børnesolidaritet.

Kunstudstillingen "Transition – Samtidskunst fra Ghana" i Brøndsalen på Frederiksberg blev en stor publikumssucces med ca. 2400 besøgende på 14 dage. Efter den offentlige udstillings afslutning blev malerier og skulpturer vist i flere forbundshuse, blandt andre Finansforbundet og BUPL.

Filmen "Slavernes Børn" om fiskerdrenge og gadepiger i Ghana blev vist på DR på UNICEFs internationale børnedag. Omkring 174.000 så filmen.

International Børnesolidaritet indsamlede i alt 210.000 kr. til et gadebørnsprojekt i Ghanas hovedstad Accra.

Politiske, sociale og kulturelle elementer i et tematisk fokus giver en række konkrete kroge og begivenheder at hænge en formidlingsindsats op på. Derfor har vi i 2005 endnu et fokus, denne gang på Mellemerika. Konceptet bliver denne gang bredt endnu mere ud. Blandt andet har dette års fokus sin egen hjemmeside, der er planlagt besøg af markante politiske og kulturelle personligheder fra regionen, den 6. november afholder vi en kulturdag på Arbejdmuseet i København og vi gentager succesen med en kunstudstilling og samarbejder igen i år med DR, som producerer en film om en gruppe børn og unge fra et slumkvarter i Nicaraguas hovedstad Managua.

I 2004 bidrog Ulandssekretariatet til arrangementer i Danmark på den internationale arbejdsmiljødag den 28. april og 1. maj- arrangementer med to internationale gæster. Formålet var at give begge begivenheder en international dimension og at vise dansk fagbevægelses engagement og solidaritet med landene i syd.

I år havde Ulandssekretariatet mulighed for at kombinere disse arrangementer med forberedelse af efterårets fokus på Latinamerika. Sekretariatsleder i Nicaraguas landsorganisation FNT, Jose Angel Bermudez Lazo og Sandra Marithza Zelaya, som står for et ILO-menneskerettighedsprojekt i samarbejde med det faglige samarbejdsforum i El Salvador CSTS holdt taler ved en lang række møder og over hele landet. Desuden besøgte de arbejdspladser, lokale fagforeningskontorer og skoler - i alt over 30 arrangementer. Også vicepræsidenten i Ghanas landsorganisation TUC, Kofi Asamoah, var i Danmark for at deltage i begivenhederne.

Kontinenterne

Afrika

Den politiske situation

Gennem det seneste halve år er der kommet et stærkere internationalt fokus på udviklingen i Afrika. I Danmark har regeringen i forbindelse med sit sæde i FN's sikkerhedsråd valgt at sætte fokus på konflikter i Afrika – og den engelske premierminister Tony Blair har gennem kommissionen for Afrika sat kontinentets problemer højt på dagsordenen i efteråret 2005, hvor Storbritannien sidder for bordenden i såvel G8 som i EU.

Meget lidt af det, der er kommet frem i for eksempel Afrika-kommissionens rapport er nyt. Man kan dog håbe, at alene den stadige gentagelse vil være med til at skabe en bredere politisk enighed om de nødvendige handlinger, og det er positivt, at der igen er en vis vækst i bistanden til Afrika.

Uden massiv hjælp udefra er der i Afrika ingen realistisk mulighed for at nå 2015-målet om at halvere antallet af mennesker, der lever for under én dollar om dagen. Fattigdommen og den manglende økonomiske dynamik er væsentlige årsager til både korruption og opblussen af jævnlige konflikter, som igen er med til at afskrække investeringer og fastholde regionen i en ond cirkel.

Organisatorisk

Ulandssekretariatet har per den 1. juni 2005 en rådgiver placeret i hver af de del-regioner i Afrika, hvor der er projekter: Marianne Holst i Ghana, Vestafrika. Mette Klinte i Uganda, Østafrika. Jens Kaspersen i Maputo, Mozambique og Benni Bundsgaard, Angola, som tema-rådgiver på arbejdsmiljøområdet.

I Mozambique er der fra den 1. januar 2005 endvidere indgået en aftale med 3F om et 'bofællesskab' for det sydlige Afrika i det hidtidige regionale 3F-kontor. Aftalen træder rent

Programmer i Afrika:

- Institutionel kapacitetsudvikling i det sydlige Afrika
- Uddannelse og demokrati i Østafrika
- Demokrati og uddannelse på arbejdspladsen i det sydlige Afrika.
- Arbejdsmiljø i det østlige og sydlige Afrika
- Fattigdom og kapacitet til folkelig indflydelse i Ghana

Enkeltstående projekter i Afrika:

- Kollektive overenskomster og HIV/AIDS (Danidas innovationspulje)
- Støtte til TUCTA gennem erhvervssektor programmet i Tanzania (faseII)
- Arbejdsmiljø i Zimbabwe (Mifresta)
- Arbejdsmiljø i Zambia

praktisk i kraft den 1. september 2005, og vil blandt andet være med til at sikre en bedre koordination af dansk fagbevægelses engagement i såvel Mozambique som i hele det sydlige Afrika.

Asien

Den politiske situation

I månederne efter tsunamien i Asien blev der samlet penge ind til ofrene i en hidtil uset størrelsesorden blandt private i hele verden. Det forledte for en stund iagttagere til mene, at tsunamien kunne være den begivenhed, der fik den rige verden til at omdefinere ulandsbistanden og sætte flere ressourcer ind for at opnå 2015-målene.

Men knapt var tv-kameraerne slukkede, og de sidste vestlige ofre DNA identificerede, før der gik politik i hjælpen. I Sri Lanka beskyldes regeringen for bevidst at forhindre hjælp til de områder, der traditionelt kontrolleres af de Tamilske Tigre, og i Indonesien forbød hæren hjælpeorganisationerne at operere i den hårdt ramte Aceh provins af hensyn til organisationernes personales sikkerhed. I Indien fik mange af tsunamiofrene slet ingen hjælp. Udmeldingen fra den indiske regering var nemlig, at den ikke havde brug for udenlandsk hjælp – Indien skulle nok klare sig selv. Og i maj måned måtte FN's generalsekretær Kofi Annan indtrængende opfordre de vestlige regeringer til at overholde løfterne om de store summer penge, som blev lovet til genopbygning efter flodbølgen.

ASEM, Asien og EU-mødet, der fandt sted i Vietnam i november 2004, var genstand for mange diskussioner, især i Europa. Årsagen skal findes i at Burmas (Myanmar) militærdiktatur er repræsenteret i ASEAN, som er de Sydøstasiatiske nationers samling, og at Europa ikke anerkender diktaturets legitimitet. Situationen tilspidises i forbindelse med, at det er Burmas ”tur” til at være vært ved næste ASEM møde. Det er især Danmark og England, der har stået på den hårde linie mod generalerne.

Den 1. februar 2005 tog kongen i Nepal magten ved et kup. Det medførte øjeblikkelig jagt på ledere fra civilsamfundet, såsom fagforeningsfolk, menneskerettighedsforkæmpere og politikere. ILO betegnede allerede i slutningen af 2004 situationen som en menneskerettighedskatastrofe og en humanitær krise. Nepal undgik med nød og næppe at komme på FN's ”sorte liste” over terroriststater på linie med Burma og Nordkorea, ved at acceptere at en menneskerettighedsobservatør blev stationeret i Kathmandu. Den danske regering har afbrudt stat-til-stat samarbejdet (i hvert fald i princippet!) og alle venter nu i spænding på, hvordan den erklærede politik om at fortsætte bistanden gennem civilsamfundet og NGO'er bliver udmøntet.

Projekter

Ulandssekretariatet har i forbindelse med overgangen til enkeltansøgningsorganisation etableret tre programmer i Asien, hvor de forskellige projekter er blevet underordnet. To af programmerne, *Fattigdom og Empowerment* samt *Demokrati og Institutionel kapacitetsopbygning*, blev fremsendt til Udenrigsministeriet den 1. september 2004. Siden har Udenrigsministeriet gennemført en forundersøgelse i løbet af marts/april 2005, og det er blevet besluttet at lave en brofase på seks måneder med henblik på at få formuleret og startet en række af de processer i de enkelte projektsamarbejder, som forundersøgelsen anbefaler. Det sidste program, *Menneskerettigheder på arbejdsmarkedet*, bliver fremsendt til Udenrigsministeriet den 1. september 2005, med forventet start den 1. januar 2006. Ulandssekretariatet har fået bevilget en forlængelse af projektet i seks måneder fra den 1/6 til den 31/12 inden for det eksisterende godkendte budget, og har samtidigt ansøgt Projektrådgivningen om midler til at gennemføre en ”afsluttende projektforbereðelsesmission”.

Projekter i Asien:

- Beskæftigelse af kvindelige landarbejdere Gujarat, Indien, fase II
- Arbejdsmiljøprogram for arbejdere i elektronik- og byggesektoren i Malaysia
- Interphase, Filippinerne
- Allianceprogram – effektivisering af den offentlige sektor i Filippinerne
- Støtte til organisatorisk og finansiell bæredygtighed af faglige uddannelsesaktiviteter i Mongoliet
- Støtte til fælles uddannelse, arbejdsmiljø og organisatorisk udvikling, Nepal
- CLEP – lokalsamfundsbaseeret projekt til udryddelse af børnearbejde i Bangladesh
- BILS – opbygning af et demokratisk og bæredygtigt arbejdsmarkedsinstitut i Bangladesh, fase II
- BILS – sundhedsprojekt, Bangladesh
- Støtte til faglig uddannelse, organisering, dokumentation, økonomisk bæredygtighed og overenskomstforhandling, APFOL, Pakistan
- Fagforeningsuddannelse af ledere og arbejdere i Cambodja
- Støtte til organisering og uddannelse inden for den faglige organisation for bygningsarbejdere i Filippinerne
- Uddannelse af tillidsrepræsentanter i metalindustrien, Indien
- OHSEI – regionalt arbejdsmiljøinstitut i Asien

Latinamerika

Den politiske situation

Globaliseringen er i Mellemamerika og Caribien kendetegnet ved en stigende regionalisering, hvor landene bindes tættere sammen gennem øget handel og efterhånden opfattes som ét samlet marked. Siden årsskiftet har Guatemala, El Salvador og Honduras tiltrådt frihandelsaftalen CAFTA med USA, mens Nicaragua og Costa Rica endnu ikke har sat en dato for årets afstemninger i Parlamenterne.

Udviklingen går således i retning af et mere regionalt orienteret arbejdsmarked med større bevægelighed af arbejdskraft og en øget koordinering af politiske beslutninger. Det har betydning for millioner af arbejdstagers livsvilkår i regionen. Fagbevægelsen har derfor brug for en samlet indsats nationalt og regionalt - og partnernetværket udgør grundstammen i den regionale fagbevægelse.

Projekter

Det regionale program for indsatsen i Mellemamerika og Caribien fra 2004 til 2007, udarbejdet i januar 2004, udgør fortsat rammen for de enkelte projekter. De to igangværende nationale og regionale del-programmer løber frem til september 2005. Per 1. februar 2005 indsendte Ulandssekretariatet igen to enkeltansøgninger for de to delprogrammer til Danida. Ansøgningerne omfatter alle de igangværende projekter, samt et nyt regionalt projektsamarbejde med UNI. Ansøgningerne dækker toårige projektperioder fra henholdsvis juli og september 2005. Danida gennemførte en forundersøgelse i slutningen af juni, og de nye programmer forventes at starte i september.

Vigtigheden af, at projektstrategierne indgår i en samlet regional forståelse, anerkendes af såvel Danida som af andre donorer.

For at medvirke til en bedre koordinering af det danske bistandspolitiske arbejde er samarbejdet med danske NGO'er og Danida fortsat via ambassaden i Nicaragua. Det regionale samarbejde mellem Ulandssekretariatet og 3F igennem strategiaftalen fungerer også stadig positivt.

Denne aftale er ved blive gennemgået med henblik på en fornyelse i Centralamerika.

Ulandssekretariatet og 3F drøfter dels muligheden for at etablere et bofællesskab i Nicaragua, hvor den regionale rådgivning og vidensdeling skal foretages, og dels koordinering af landerådgivningen i Guatemala og Honduras. De respektive projektportefølje vil blive opretholdt, men en mere samlet organisation vil kunne udnytte ressourcerne bedre.

Et treårigt allianceprogram med den danske NGO 'Landsforeningen Noget at Blive For' (LNBF) er desuden blevet godkendt af Danida med en samlet bevilling på 7,9 mio. DKK.

Den regionale indsats har muliggjort en fortsat koordinering af regionalt samarbejde med ICFTU-ORIT og de globale forbund (GUF'erne) samt internationale donororganisationer. Således fortsættes samarbejdet med LO Norge, LO-TCO Sverige, SASK Finland og FNV Holland, CCOO Spanien, UGT Spanien, CLC Canada og også AFL-CIO USA. Kommunikationen med ILO-kontoret i Costa Rica opretholdes også.

Donorsamarbejdet med FES-Tyskland er velfungerende, både i forbindelse med regionale og nationale projekter. Vi afventer endnu at relevante projektpuljer udbydes i EU, med henblik på at realisere den indgåede aftale om at ansøge EU om et allianceprogram om støtte til civilsamfundet i Mellemamerika.

Projekter i Mellemamerika:

- Mellemamerika: Forbedring af ansattes vilkår i sundhedssektoren
- Mellemamerika: Forbedring af arbejdernes rettigheder i bygge- og træindustrien
- Mellemamerika: Regionalt arbejdsmiljøinstitut
- El Salvador: Demokrati, rettigheder og forbedring af levevilkår
- Guatemala: Demokrati, rettigheder og forbedring af levevilkår
- Honduras: Demokrati, rettigheder og forbedring af levevilkår
- Nicaragua: Demokrati, rettigheder og forbedring af levevilkår

Det Arabiske Initiativ

Den politiske situation

Som en del af en ny vision for dansk udenrigspolitik lancerede regeringen i 2003 Det Arabiske Initiativ. Formålet med initiativet er at etablere en bredere dialog med landene i Mellemøsten, blandt andet gennem indsatser inden for demokratisering og opbygning af civilsamfund. Det skal skabe en øget forståelse mellem landene i den arabiske verden og i Europa, som i sidste ende skal modvirke politisk radikaliserings og religiøs ekstremisme.

Da Udenrigsministeriet i januar 2004 opfordrede Ulandssekretariatet til at involvere sig i Det Arabiske Initiativ, skete det med en henvisning til, at ét af initiativets prioriterede områder var arbejdsmarkedet, og især styrkelsen af samarbejdet mellem stat, lønmodtagere og arbejdsgivere.

Som et første indsatsområde blev Marokko udvalgt. Årsagen er, at Marokko gennem det seneste årti har gennemlevet en spirende demokratiseringsproces, og at der netop i 2004 er blevet vedtaget en omfattende social- og arbejdsmarkedslov. Den vedtagne lov, *code du travail*, indeholder mange nyskabelser og mange forbedringer. Der skal f.eks. nedsættes arbejdsmiljøudvalg i alle virksomheder med over 50 ansatte. Men implementeringen af loven er et problem. Allerede nu er der tegn på, at det ikke vil være helt nemt og konfliktløst at få beslutningerne ført ud i livet. I det mindste er der ikke sket ret meget med hensyn til at udfylde lovens bestemmelser i praktiske vedtagelser.

Projekter

Ulandssekretariatet er involveret i Det Arabiske Initiativ på to fronter: Gennem et trepartsinitiativ sammen med Beskæftigelsesministeriet og Dansk Industri, og gennem et forslag til bilaterale aktiviteter, som er til drøftelse i Udenrigsministeriet.

Allerede i 2004 blev de første drøftelser gennemført, og projektet er nu solidt forankret i både Dansk Industri og i Beskæftigelsesministeriet.

I marts måned deltog Ulandssekretariatet i en delegationsrejse til Marokko, som blev fulgt af et genbesøg i København i april. På disse to besøg blev de første indtryk dannet og de første forsøg på at definere et projekt taget. For fagbevægelsens vedkommende er situationen kompliceret. Der findes i alt 24 landsorganisationer. De fleste har et snævert samarbejde med politiske partier. Af de 24 organisationer skiller fire sig ud. De har alle fået mere end 7 % af stemmerne ved valg på virksomhederne. Det er de fire, der er inviteret til at deltage i projektet. Hidtil har samarbejde mellem de fire organisationer været næsten ikke tilstedeværende. Men alle var inviteret til at deltage i et besøg i København, og de tre deltog (en af organisationerne meldte afbud pga. andre arrangementer).

Hidtil er samarbejdet mellem de danske parter forløbet yderst positivt. Man kan også allerede nu skrive ét resultat på gevinstkontoen. Det er formentlig for første gang lykkedes at få de to organisationer UMT og CDT til at samarbejde om et projekt – noget, som f.eks. ikke lykkedes for FN's arbejdsmarkedsorganisation, ILO.

Den 1. marts 2005 sendte Ulandssekretariatet et forslag til Udenrigsministeriet om at holde fem regionale konferencer i regionen. Projektet er blevet drøftet med ILO's Beirut kontor og siden præsenteret for andre samarbejdspartnere, såsom Norsk LO, LO/TCO Sverige, SASK, Finland, FNV, Holland, FFI samt ICATU.

Udover at samle faglige repræsentanter fra hele regionen – fra Marokko i vest til Golfen i øst – til en indledende konference for at drøfte de fagpolitiske prioriteter, er det hensigten at afholde konferencer om vandrearbejde, unges vilkår, kvinders stilling og handelsaftalers indflydelse på beskæftigelse og sociale vilkår i regionen. Efter konferencernes afslutning er det hensigten at formulere et omfattende projekt på baggrund af drøftelserne med de lokale partnere.

Projektet skal føre frem til et egentligt projektforslag til opbygningen af et regionalt arbejdsmarkedsinstitut.

Strategi på hiv/aids området

Ulandssekretariatet indgår aktivt i det danske aids-netværk "Aidsnet" sammen med en lang række andre danske NGO'er. Netværket er finansieret af Danida og strækker sig foreløbigt et par år frem.

aids netværket er en god mulighed for at trække på den danske ressourcebase i forbindelse med Ulandssekretariatets projekter.